

יוצרים כותבים

יוסי ברג ואוליביה קורט-מסה ב-*Come Jump with Me* מאת יוסי ברג ועודד גרף. צילום: גדי דגון
Yossi Berg and Olivia Court-Messa in *Come Jump With Me*, choreographed by Yossi Berg and Oded Graff. Photo by Gadi Dagon

יוסי ברג ועודד גרף על יצירתם *COME JUMP WITH ME*

שינוי

הפילוסוף והסופר משה קרוי דגל ברעיון הרציונליזם האגואיסטי. טענתו המרכזית היתה שאדם חייב תמיד ללכת אחרי האמת שלו, קיצונית ככל שתהיה, ושאינ דבר משמעותי יותר מהיות האדם נאמן לעצמו ולדרכו, בלי להביא בחשבון את המחיר שיידרש לשלם. בשלבים מאוחרים יותר של החשיבה הפילוסופית שלו, קרוי כתב על מלחמת בני אור בבני חושך ועל תורות מיסטיקניות וסיינטולוגיות שונות, אבל רעיון ההשתנות המתמדת בעקבות הליכה אחר צו המוח או צו הלב נשאר בבסיס אמנותו. אמונה זו הובילה אותו ליטול את חייו במו ידיו בגיל 41, מתוך אמונה שהחיים על כדור הארץ הם רק שלב אחד בדרך לגלגלים אחרים, כלומר, יש חיים לאחר המוות.

אפשרות של שינוי וההליכה אחרי צו האמת הפנימית עלו בשיחות רבות בינינו ביחס ליצירה *Come Jump With Me*. באותן שיחות עסקנו בסיבות לשינוי ובהשלכותיו - האם שינוי יכול להיווצר רק ממקום של מצוקה וסבל, האם מקור השינוי בהכרח לשנות מצב שאינו נסבל עוד ואינו יכול להימשך, מה מחירו של השינוי והאם קיימת אפשרות להניע שינוי ממקום פוזיטיבי, ששואף להפוך את הטוב לטוב מאוד ולא דווקא להפוך רע לטוב. הצורך לייצר שינוי ביצירה שלנו נולד מתוך אמונה ותחושה שאמנות חייבת להתפתח ושלתים צריך לייצר תנאים שיאפשרו לשנות אותה, שכאמנים אנחנו חייבים לצאת מאזורי הנוחות שלנו ולהגדיל את ארגז הכלים שבו אנחנו משחקים.

רעיון וכוריאוגרפיה: יוסי ברג ועודד גרף; מופיעים ויוצרים: אוליביה קורט-מסה ויוסי ברג; תאורה: יואב בראל; תלבושות: אדם קלדרון; עיצוב במה: זוהר שואף; עיצוב פסקול: יוסי ברג, יואב בריל, ועודד גרף; ייעוץ אמנותי: נאוה צוקרמן; סאונדמן: אורן כהן; הפקה: הילה ג'מילי; בתמיכת קרן ביסטרצקי למצוינות באמנויות הבמה, משרד התרבות ומועצת הפיס לתרבות ואמנות.

!! האמנות מעלה על נס את הטוב ביותר שהאדם מסוגל לו: התקווה, האמונה, האהבה, היופי, התפילה או חלומותיו וכיסופיו. כאשר אדם שאינו יודע לשחות נזרק למים, גופו ולא הוא עצמו מתחיל לבצע תנועות אינסטינקטיביות - הוא מנסה להינצל. כך גם האמנות מתקיימת, כגוף אנושי שזרק למים - היא קיימת כאינסטינקט האנושי לא לטבוע, מבחינה רוחנית. אצל האמן מתבטא האינסטינקט הרוחני של האנושות, ואילו ביצירה מתבטאת שאיפת האדם אל הנצחי והנשגב, האלוהי, לעתים אף בסתירה לחטאיו של האמן עצמו". (אנדריי טרקובסקי, במאי קולנוע)

עם רקדנים מנוסים ובוגרים, כך שנקודת הפתיחה תהיה משוכללת ותתאים להבנת עומקם של הנושאים שאליהם אנחנו רוצים לצלול.

נכנסנו לסטודיו עם משימות אלתור הבודקות הקשרים יחס בין טקסטים ותנועה. שאפנו לאתגר את הקשר בין מלים לפיסיות, קודם כל מהמקום הצורני, עוד לפני ההתעסקות עם התוכן. כבר בשבוע הראשון הגיע חבל הקפיצה לסטודיו והתחלנו לקפוץ. התייחסנו לחבל הקפיצה כאל מנוע המכתיב מוסקליות ספציפית, מאתגר את הפיסיות ומכתיב צורה ותנאים ייחודיים להתנויית טקסטים בצורות שונות. כשהתבוננו בטקסטים שעלו באימפרוביזציות של יוסי ואוליביה בסשנים ארוכים של קפיצות, טשנים שאיתגרו את כל השרירים אצל הרקדנים והביאו אותם לקצה גבול היכולת, זיהינו דפוס טקסטואלי מרתק שמתאר את החיים בארץ ישראל בזמן הזה ואת האתגרים והקונפליקטים שהחיים פה מזמנים. הרגשנו שהכל מתחבר: הטקסטים על ארץ ישראל, הפיסיות המתאגרת של הקפיצה, הזיעה, הקיומיות והחרדה. התבוננו איך הפוליטיקה נכנסה לחלל החזרות והתעקשה להישאר.

ברגע שהעבודה תפסה כיוון פוליטי ישיר התווסף הרבה בשר תוכני ליצירה. כל דבר שהתקשר לנושא נעשה רלוונטי. הפריזמה הפוליטית הפכה למצפן שעזר לנו להבין אילו חומרים פסיים וטקסטואליים יישארו מחוץ לסטודיו ואילו ימשיכו לתדלק את היצירה. היה לנו חשוב להימנע מלומר מה נכון ומה לא נכון ביחס למקום הזה, רצינו להימנע מדיקטטיות, מהדיכטומיה המצמצמת של ימין ושמאל. ביקשנו לשקף תחושות, להעלות את התת מודע אל פני השטח, לתאר גם את הסלידה שמעורר בנו המקום הזה וגם את האהבה שלנו אליו, לתווך מצוקה אישית שאנחנו חווים כחלק ממשבר הזהות ביחס למקום הזה. שאפנו להציג רחשי לב, תהיות, מחשבות, רגשות וקונפליקטים ולראות אם יש אפשרות לעבור לרובד אחר מהדיבור היום-יומי. ביקשנו להשתמש באפשרויות שהתיאטרון מציע כאלטרנטיבה לצורות מחשבה אחרות, לדמיון ולפנטזיה, לברוא עולם חדש שהחוקים החברתיים לאו דווקא חלים עליו.

חלק מהניסיון להתעמת עם המציאות על ידי אלטרנטיבה ודמיון היה חקירה של העמדות פנים מסוגים שונים. כניסה לעור אחר, לדמות אחרת, כמו גם האפשרות לדמיון מקום אחר: איך הצורה שלו נראית, מה הריח שלו, איזו אווירה יש בו. כל אלה פתחו דלת לאינסוף אפשרויות מחשבתיות, רגשיות ותיאטרליות והעשירו את התהליך היצירתי. העמדות הפנים ליוו את התהליך היצירתי לכל אורכו והן מבליחות לאורך היצירה בצורות שונות, פיסיות וטקסטואליות. העמדות הפנים יצרו אפשרות לשאלה נוספת: מה קורה כשמפסיקים להעמיד פנים? איך מרגישים כשמוותרים על העמדת הפנים?

בגלל האווירה האינטימית שהיתה בחזרות ומכיוון שבחנו את הנושא מהזווית האישיות העמוקות והחשופות ביותר, חשנו חובה לכלול את הביוגרפיות של הרקדנים ביצירה. ככל שהתקדמו בעבודה, התחדדו ההבדלים בין סיפורי החיים של יוסי ואוליביה ובעיקר ביחס שלהם למקום. יוסי, כישראלי שבעשור האחרון הרבה לעבוד ולשהות בחו"ל, הוא אוטוטיידר לישראליות הנורמטיבית, אמן, גיי, אדם ששואף להגדיר את עצמו דרך יסודות אוניברסליים לא לאומיים. לעומתו אוליביה בחרה לעלות לארץ, להיות חלק ממנה, לראות את היופי והעושר שיש בישראל ואפילו להתגייר ולהפוך ליהודייה. הניגוד בין הסיפורים שלהם, והעובדה שהם חולקים מקום ולמרות ההבדלים יש ביניהם גם קווים משותפים רבים, משכו את העניין שלנו. זיהינו בסיפורי החיים שלהם מאגר תוכני הנע בין האישי לציבורי. הניגוד ביניהם היווה מקור להזדהות ולתקשור של נושאים הנעים על הציר שבין אמת לזיוף ומשטשים את הגבול ביניהם.

כליאות

המלה כליאות לא באמת קיימת בשפה העברית, אבל בכל זאת השתמשנו בה לאורך כל התהליך, גם בסטודיו וגם בשיחות בינינו משלב מוקדם של

הצורך בייצור שינוי היה אחד המנועים שהניעו את העבודה הנוכחית. רצינו לייצר שינוי בדפוסים שבהם אנחנו עובדים, באנשים שעמם אנחנו משתפים פעולה, במקום שבו אנחנו יוצרים ובנושאים שבהם אנחנו מתעסקים. במקרים רבים שינוי גדול מתרחש בהדרגה ובחלק מהתהליך איפשרנו לשינויים קטנים להיווצר, בתקווה שהם יניעו שינויים גדולים יותר בעתיד. ניסינו להתייחס לתחילת התהליך היצירתי כאל יציאה להרפתקה, ככניסה למגרש משחקים ולמעבדת ניסוי ולא כהליכה אל עבר כורח שבו שוב נפגוש את הדפוסים המוכרים.

חלקים של רעיונות: מה קדם לתהליך היצירה

תהליך היצירה של *Come Jump With Me* התחיל אחרי הפסקה של שנה וחצי, שבה לא יצרנו עבודה חדשה. בתקופת הביניים הרצנו את עבודותינו הקיימות ועבדנו עם להקות בחו"ל ככוריאוגרפים אורחים. יחסית לקצב היצירה הבלתי פוסק והמאוד מהיר שלנו עד אז (כעשרים יצירות בעשר שנים), היה לנו צורך לקחת פסק זמן ולעשות חושבים על מנת לשאול את עצמנו איך ממשיכים, באיזו צורה, איך היינו רוצים ליצור, עם מי ואיפה. החלטנו ליצור בארץ, אחרי הרבה מאוד עבודות שהעלינו באירופה ובארצות הברית, ולחזור לשורש היצירה שלנו גם מבחינה גיאוגרפית. כל זה העלה הרבה סקרנות ועניין לצד חששות וסימני שאלה.

לפני הכניסה לסטודיו היתה תקופה ארוכה של התמהמהות, שבה ניסינו להבין מה קודם למה. האם כיוצרים אנחנו צריכים לדעת על מה היצירה ובאילו דרכים יש לממש בפועל את הרעיונות שלנו? אולי הדרך צריכה להיות הפוכה? כלומר, קודם עלינו להיכנס לסטודיו, להתחיל לשחק ולחקור בצורה אינטואיטיבית, להפעיל את התת-מודע ומשם להבין מה משמעותי בעינינו ומה אנחנו רוצים לומר? איך לתמצת את מה שבווער לנו לממש ואיך לומר רק את מה שנדרש? ברוב היצירות הקודמות נכנסנו לתהליך בידיעה ברורה על התמה של העבודה ועל האופן שבו אנחנו רוצים לממש אותה. במקרה הזה דיברנו על הנעה. הסכמנו שאין בהכרח צורך לחכות להשראה או למזזה אלא צריך לפעול בעשייה אקטיבית, במקרה שלנו על ידי כניסה לחלל חזרות. בתקופה זו התמקדנו בהיטענות ליצירה על ידי לימוד, דיבור, צריכת אמנות וחוויות מעוררות להשראה, לפזיטיביות ולעשייה.

במאי הקולנוע האמריקאי דייוויד לינץ' כתב: "כדי לעשות תסריט, אתה צריך רעיונות, ובשבילי הרבה פעמים, תסריט סופי עשוי מהרבה חלקים של רעיונות שבאו בזמנים שונים". אנחנו מזדהים עם המנגנון שתיאר לינץ' ביחס לרעיונות לכוריאוגרפיה, וכך גם ביצירה הנוכחית רעיונות שונים הגיעו בזמנים שונים. פעמים רבות היו בעבודות קודמות רעיונות טובים שלא מומשו. מדובר ברעיונות מעוררי השראה שדורשים את מקומם וזקוקים לפיתוח. קיוונו שעם תחילת התהליך הפעם, חלקם יוכלו להתממש. בשדה האמנותי יש לעתים קרובות נטייה להסתכל על כל יצירה כעל אוטונומיה נפרדת ולא כעל חוליה בשרשרת היצירתי. האינסטינקט המיידי הוא להדוף רעיון שכבר הופיע ביצירה אחרת כדי להמשיך הלאה ולגלות מחוזות יצירתיים חדשים, אבל במקרים רבים דיכטומיה כזאת עלולה להחמיץ את התובענות של רעיונות טובים להמשיך ולהתקיים וגם את המשך פיתוח הדג"א שלנו כאמנים. אנחנו מאמינים שדרושות ערנות ומודעות גבוהה כדי להבדיל בין חזרה לרעיונות מתוך תקיעות וסטגניה לבין הרצון להמשיך ולגלות את הסוד והעומקים שטמונים בחובם.

קפיצות ופוליטיקה - הימים הראשונים בסטודיו

את הימים הראשונים הקדשנו להיכרות עם אוליביה קורט-מסה, כאדם ורקדנית, ולבדיקת אפשרויות הדינמיקה והחופש בינה לבין יוסי. אנחנו תמיד מתייחסים לרקדנים שעמם אנחנו עובדים כאל עולם של אפשרויות וידע ומשוכנעים שלכל מופיע יש מאגר עשיר וייחודי, שיתגלה אם רק נשכיל לחבר אותו למעיין היצירתי שלו ושלנו. אנחנו תמיד שואפים לעבוד

יוסי ברג ואוליביה קורט-מסה ב'Come Jump with Me' מאת יוסי ברג ועודד גרף. צילום: גדי דגון
Yossi Berg and Olivia Court-Messa in *Come Jump With Me*, choreographed by Yossi Berg and Oded Graff. Photo by Gadi Dagon

באזור מוגבל ומפרידים את הקהל מהם. לאורך המופע הפרפורמרים מנסים לפרוץ גבולות אלה, עד שבסופו הם מתפרקים פיסיית וגם מנטלית. הפרפורמרים מייצרים עולם פנטסטי ובורחים אליו (שטים, במקרה שלנו). העולם הפנטסטי מאפשר את הרחבת התודעה ביחס למקום. הדיאלוג עם מעצב הבמה היה מרתק ועבר גלגולים רבים, שהשפיעו על התכנים והקומפוזיציה של העבודה. מעניין היה לראות איך שימוש מינימליסטי בסמלים מספיק לספר סיפור שלם. בתחילת הדיאלוג עם זוהר עלו רעיונות שונים בשאלה איך לאתגר את יחסי הצפייה הסטנדרטיים בין הקהל לרקדנים. שאפנו ליצור מצב שבו הקהל מרגיש חלק מההתנסות על הבמה, בלי להישאר פסיבי באזור הנוחות שלו ותוך שהוא חווה את התהליך הרגשי המשחרר שעוברים הרקדנים, את פריצת ה"כליאות" ואת הרטט הדינמי שהחוויה המחולית מעבירה.

ארכיאולוגיה

בפעולות ארכיאולוגיה חוקרים את העבר כדי ללמוד על ההווה ולצעוד אל העתיד בצורה שונה. החוקרים חושפים יסודות נסתרים, מצליבים מידע ולומדים איך הגענו למקום שבו אנו נמצאים. השתמשנו במושג ארכיאולוגיה כדימיון לשיבה אל תבניות יצירתיות מהעבר וחזרה עליהן, מתוך המקום שבו אנחנו נמצאים כיום, בשביל לנסות לשוב ולהבין מה מניע אותנו ליצירה. למה אנחנו עושים את הדבר שאנחנו עושים? מה התמצית שמכוונת אותנו? רצינו להתקרב גם לתמצית שנמצאת מתחת לפני השטח, קרוב ליסודות.

חלק מהתהליך היצירתי היה חזרה ובחינה של רגעים מכוננים בעבודתנו שלנו מהעבר כיוצרים וכרקדנים. עניין אותנו לתת להם תוקף מחודש, לצקת בהם חיות, לאפשר רפלקציה מחודשת ולקשר את העבודה לשרשרת כרונולוגית. מוטיב שעלה מתוך המבט הזה לאחור היה סדרה של דמויות חיילים שהופיעו בעבודות שונות שלנו, שנכללות בעבודה לפי סדר כרונולוגי. הכללת הדמויות האלה במסע הביוגרפי הדוקומנטרי ב'

התהליך היצירתי. דיברנו על ה"כליאות" במקום הגיאוגרפי מול ה"כליאות" בגוף הפיסי. הקשר בין הגוף הפיסי למיקום הגיאוגרפי והתרבותי שממנו האדם בא מרתק אותנו בשנים האחרונות ונוכח בעבודותינו. גם בעבודה הנוכחית אנו ממשיכים לשאול שאלות ששואפות לפענח עד כמה מושפעים הגוף, הנפש, הלב והמוח מהמקום שבו האדם נמצא פיסיית, בייחוד בהתחשב בעובדה שאת רוב העשור האחרון בילינו בנסיעות ובמגורים בערים שונות ברחבי הגלובוס. במלים אחרות, עד כמה האדם הוא תבנית נוף מולדתו והאם יכול להתקיים גוף טבעי אוטונומי, המשוחרר מתוויות ומכבלי הגדרה לוקליים.

סצינות רבות ביצירה מאופיינות בפיסיות רפטטיבית: מוטיבים פסיים שהגוף כמו כלוא בתוכם ועצם החזרה עליהם שוב ושוב מייצרת את משמעותם ואת תוכנם. קפיצה בחבל לאורך זמן ממושך, ריצה מצד לצד בחלל, השלכת רימון / אבן וקבלת ההדף, קריסות לרצפה, שימוש חוזר בחפצים - כל אלה ביטויים של פעולות "כולאות" כאלה. המנגנון של פעולת החזרה יוצר קונפליקט ומתח בין הרצון להתמסר לפעולה הרפטטיבית ולהיטמע בה, אל מול ההתשה הפיסיית שמחברת את הרקדן לכאן ועכשיו.

גם הטקסטים הרבים המרכיבים את העבודה מאגדים בתוכם אלמנטים ומשפטים החוזרים על עצמם ללא הרף ויוצרים מצבים המייצגים כליאה של הפרפורמרים בתוך הקולות השונים שמצויים במוחם ולא נותנים להם מנוח. השימוש בטקסטים החזרתיים משקף הלך רוח חברתי שבו דעות, קלישאות וסטיגמות חברתיות שבים ונשמעים שוב ושוב בספירה הציבורית, עד שנדמה כי הם שוטפים את מוחנו ולא מאפשרים למחשבה חדשה להתקיים או לצורות חדשות של הסתכלות להיות. עניין אותנו לחקור איך אפשר לטעון משפטים מסוימים במשמעויות שונות ולצקת תוכן שונה לאותו משפט באמצעות רגש, טונציה או פיסיות משתנים.

ה"כליאות" כמוטיב מופיעות גם בעיצוב הבמה, שמורכבת מגבולות פסיים שעיצב התפאורן זוהר שואף. אלה גבולות שתוחמים את הפרפורמרים

זכרתי (יוסי) שראיתי סרטים של ועל הבמאי האיטלקי פייר פאולו פאזוליני והיתה לי תגובה מאוד חזקה כשראיתי אותו מכה בבורגנות עם האמנות שלו ומבטא כעס קיומי עצום דרך הסרטים שיצר. מצד אחד הסרטים שלו נוגעים בנשגב ובגבוה ומצד שני יש בהם התפלשות ביום-יומי. אני תמיד חושב שהאמנות יכולה להיות חדה וחזקה, כמו אגרוף בבטן, והיא מסוגלת להגיע לכל מקום, גם למקומות חסרי השכלה. הערבוב בין הגבוה לנמוך מאוד מדבר אלי.

החשיפה מול הקהל היתה עוצמתית במיוחד ב־*Come Jump With Me*. היה מרתק שוב לראות איך מושג הזמן משנה את פניו. לא משנה כמה חזרות והכנות נעשה, שום דבר לא יכול לדמות את הרגע שבו היצירה נחשפת ומתעצבת במפגש עם הצופים. הזמן נספר ומורגש אחרת כשהיצירה מתממשת ונוצר מרחב חדש של למידה כיוצרים וכמפיעים. גם הקרבה בין המופיעים לצופים יצרה סיטואציות לא צפויות, תגובות שהאירו לנו הרבה רבדים שלא היינו מודעים אליהם בזמן התהליך.

לאורך תהליך היצירה עולות באופן טבעי תהיות רבות בנוגע לעתיד: אילו פרשנויות ותגובות יהיו לחופע? אני (עודד) מאמין שיוצר צריך ליצור את הרעיונות שעולים בו, לשייף אותם עד שהם מקבלים את הבהירות הדרושה להם. מעבר לכך, נותר לו רק לקוות שנפשות רבות ככל האפשר יזדהו עם הרעיונות ויתקרבו לעולם הפנימי של היוצר, שמוצג לפניהן. זה גם היה המצפן שהנחה אותנו ביצירה הנוכחית. היה משהו שאקסטטי לראות שעם חשיפתו המופע הגיע לצופים רבים מאוד, שאמרו שחוו חוויה עוצמתית, מרגשת, מעוררת מחשבה, מצחיקה וכואבת.

בזמן תהליך היצירה דיברנו רבות בהקשרים של פוליטיקה ו"המצב" על עשייה וחוסר עשייה, על אקטיביות ופסיביות, על חוסר אונים מול היכולת של האמנות ושל האינדיווידואל בחברה לייצר שינוי. לדעתנו, העבודה נעה על צירים שבין ייאוש לתקווה, בין אמונה לויתור ובין לחימה להשלמה. השאיפה שלנו היתה שהצופה במופע ירגיש חלק מהחוויה הפיסית על הבמה, יחוש את התסכול שהמופיעים חווים ואת השאיפה ליצור אלטרנטיבה ולשנות את המצב הקיים, שימצא את המקום ואת היכולת להרחיב את התודעה ולהפוך את עצמו ואת הסביבה שלו למקום טוב יותר.

יוסי ברג ועודד גרף הם יוצרי מחול, שלאחר קריירות מצליחות בלהקות כמו בת שבע, די וי 8 הבריטית ועוד הקימו את להקת המחול הבינלאומית: Yossi Berg & Oded Graf Dance Theatre בשנת 2005. הלהקה הופיעה בפסטיבלים יוקרתיים בינלאומיים והוזמנו ליצור עבור להקות מחול ובתי אופרה ברחבי העולם. ברג וגרף משלבים בעבודותיהם פיסיות וירטואוזיות וז'אנרים בימתיים שונים, תוך כדי חקירה של אמנות פלסטית, תיאטרליות, טקסט וקול. הם מציעים אלטרנטיבות בימתיות המבקשות לגעת בסובבים אותם בדרכים המערערות תפישות מקובלות. זכו בפרס משרד התרבות לשנת 2011 ולשנת 2013 ובפרס רוזנבלום לאמנויות הבימה לאמנים מצטיינים לשנת 2016. ברג וגרף מעניקים חשיבות רבה לפעילותם החינוכית בקהילה ברחבי הארץ, ומעבירים סדנאות בתחומי היצירה, הקומפוזיציה ופיתוח השפה האישית של יוצרים צעירים. www.yossioded.com

Come Jump With Me נראתה לנו כנקודת מפגש בין הארכיאולוגיה האישית-הפרפורמטיבית היצירתית שלנו לדפוסים הקולקטיביים האופייניים לישראל וכהתעמתות עם חוסר היכולת להתחמק מהייצוג המיליטנטי, הגברי, העסוק בעימותים, בקונפליקטים ובשאלות מוסריות. נקודת המפגש שבה הקולקטיבי רודף אחרי האישי נותנת תוקף לעבודה ומציבה אותה בהקשר הכולל של יצירת אמנות בישראל בשנת 2015, השנה שבה העבודה נוצרה.

לאורך השנים שמנו לב שהעיסוק הישיר בפוליטיקה וההתייחסות לזהותנו כישרלים שבים ומפיעים בעבודותינו, לעתים בצורה מרומזת יותר ולעתים באופן מפורש יותר. בעבודה הזאת העיסוק ב"מצב" עובר לקדמת הבמה ומבוטא בצורה ישירה, אולי מפני שרוב תהליך היצירה של העבודה היה בארץ ואולי מפני שהרגשנו שיש לנו בטן מלאה בדברים ומספיק אומץ לבטא אותם מפורשות. תהליך היצירה החל בעיצומו של גל טרור, שנמשך עד היום. לא פעם התחלנו את היום בעדכוני אקטואליה ובפרשנויות של החדשות המזוועות. היה בלתי אפשרי להימנע מהאווירה הטעונה.

"מה שמעורר אימה אינו המציאות, אלא מה שאנחנו מדמיינים בנפשנו שהיא מסתירה", כתב לינץ'. ואכן, היצירה באווירה ובסביבה טעונית כמו בישראל מציבה שאלות כבדות משקל, עד כדי תהייה בדבר הרלוונטיות של עשיית אמנות. מה תפקידנו כאמנים? ואיך אנו מגיבים לדרמות היום-יומיות שמייצרות מציאות עוצמתית כל כך? הלך הרוח של טרור, אלימות והתלהמות שונה כל כך מהעדינות, הדיוק והחופש שיצירה דורשת, שלא אחת נדרש מאתנו מאמץ רב להתכוון ולהאמין בחשיבות ובהשפעה של העשייה, להציב מטרות ולצעוד בכיוון בכל מחיר. הרגשנו שהעבודה אינה בריחה מהמציאות הקונקרטיה, אלא ניסיון ישיר וכן להתמודד אתה, לעבד אותה, לפרש אותה בדרכנו ולראות איך במיקרוקוסמוס שלנו אנחנו מייצרים שינוי.

זוג

שאלה ששבה ועולה בראיונות משותפים אתנו לאורך השנים היא: איך יוצרים יחד? איך מגיעים להסכמה ולזווית ראייה מאוחדת מול היצירה? אחד הדברים הראשונים שהיו ברורים לנו מתחילת שיתוף הפעולה היצירתי היה שאסור לנו להתפשר, שלא יהיה נכון לחפש את המקום של האמצע בינינו ושכל אחד יהיה חייב להתעקש על מימוש הרעיונות שעולים בראשו, בלי לעקם אותם כדי שיתאימו לאחר. רק בצורה כזאת היצירה לא תסבול מהשילוב של שני יוצרים שעובדים עליה במשותף. לאורך השנים זוויות הראייה המשותפות התעצבו ולעתים קרובות אין צורך במלים. ברור לנו מה עובד ומה מרגיש נכון. רכשנו ארגז כלים משוכלל, שנבנה לאורך השנים, בכל הנוגע לתקשורת ולעבודה עם הרקדנים, הצוותים האמנותיים ובעיקר זה עם זה. בארגז הזה יש כלים שונים להתמודדות עם קונפליקטים שעולים בינינו, לעמידה על עקרונות ולהתמודדות עם חוסר הסכמה על עמדות ביחס ליצירה.

ביצירה הנוכחית לראשונה, ובניגוד לכל העבודות בהפקה עצמית (בניגוד לעבודות שיצרנו ללהקות), אני (עודד) לא רוקד. הופתעתי כמה פוקוס, פרספקטיבה, דיוק וחופש המבט מבחוץ מאפשר. הזמן שנוצר להתבוננות הוקדש להקשבה, לאינטואיציה, להעלאת שאלות ביחס לרחשי הלב והמוח ולצלילה לעומק הדברים. מעבר לכך, היה מרענן ליצור כך. ועם זאת חסרו לי החוויה הקתרטית הפיסית, שהיתה שונה מאוד מהחוויה בתהליכי יצירה אחרים, והאפשרות של ביטוי עצמי וחקירה על הבמה מול הקהל.